

Bouwkundig erfgoed in Gent: nog steeds onder druk?

Persconferentie dinsdag 10 juni 2008

Filip Watteuw – fractievoorzitter
Bram Vandekerckhove - gemeenteraadslid

“We zouden kunnen zeggen dat er in de architectuur niets ooit lelijk is van zichzelf, maar dat dingen eenvoudig op de verkeerde plek of van de verkeerde afmeting kunnen zijn, terwijl schoonheid voortkomt uit de samenhang tussen de verschillende delen”
(Alain de Botton)

” Zo verwarrend als het is wanneer onze gebouwen hun omgeving verloochenen, zo plezierig kan het zijn tekenen aan te treffen die op een tegenovergestelde neiging wijzen - wanneer gebouwen onmiskenbaar lokale trekken vertonen, al gaat het maar om die onbeduidende details die bij aankomst in een nieuw land vaak zo in het oog springen”
(Alain de Botton)

1. Inleiding

Iedere Gentenaar weet dat de kaalslag van de jaren zestig en zeventig grote wonden heeft geslagen in het stadsweefsel. Op een onbehouden wijze werden vele historische gebouwen platgegooid. In de plaats kwam dikwijls architectuur van bedenkelijk allooi. Het is nu erg bevreemdend te zien, hoe er in die tijd op geen enkele wijze rekening werd gehouden met de waarde van een gebouw, van een site of van de omgeving.

Op een belangrijk plein als de *Kouter* werden een aantal historische gebouwen neergehaald en vervangen door compleet banale en onaangepaste architectuur. Op één van de belangrijkste sites van Gent – de samenvloeiing van Leie en Schelde – werd het veel te zware RTT-gebouw opgetrokken dat recent nog door de lezers van Zone 09 werd uitgeroepen tot lelijkste gebouw van Gent. Het is tekenend voor die tijd dat zelfs een schitterend en historisch immens waardevol gebouw als het feestpaleis van de Vooruit bijna onder de sloophamer verdween.

In vele straten van Gent zijn deze littekens duidelijk te zien. Het is niet toevallig dat de actrice Kathleen Turner – juryvoorzitter tijdens het vorige filmfestival - zich afvroeg of er hier ook bombardementen waren geweest tijdens de tweede wereldoorlog. Zij merkte immers op dat op sommige plekken er plots een vreemd of lelijk gebouw tussen die prachtige oude panden staat.

Vele Gentenaars gaan er vanuit dat slopen zoals in de jaren zestig en zeventig nu niet meer kan. De bezorgdheid om het bouwkundig erfgoed is echt wel groter geworden. Het succes van de Open Monumentendagen bewijst dat in brede lagen van de bevolking historische gebouwen naar waarde worden geschat. Toen schepen Versnick boudweg beweerde het circus Mahy te willen slopen, kwam er vanuit vele hoeken protest. Het Gentse stadsbestuur laat geen gelegenheid onbenut om te wijzen op het rijke historische erfgoed van deze stad. Het lijkt er op dat een kaalslag zoals tijdens de jaren '60 en '70 nooit meer kan gebeuren. .

Of moeten we toch voorzichtig zijn... Denken we maar aan de actiegroep met de naam *Forum voor een mooi en leefbaar Gent* (“Gent Doolt”) die niet zo lang geleden, de jaren negentig, actief was. Deze actiegroep stelde in 1993 nogal fors: *“Of ze hotels bouwen aan het stadhuis of in de omgeving van de Korenlei, of ze sociale woningen bouwen op Sint-Macharius, of ze kantoren bouwen aan de Zuid of aan de Kortrijksesteenweg, of ze schoendozen op bosjes of in Sint-Denijs plannen, of ze monumenten wegkrabben uit de binnenstad, het evenwicht is weg (...)* Ze versmachten het rijhuis, de burgerwoning, de witte rijen van bepleisterde gevels. Ze slopen merkwaardige, maar niet beschermde woningen en gebouwen.”

En nog steeds is *SOS Gent* actief. Met de regelmaat van een klok klagen zij, in soms erg krasse bewoordingen, aan dat het stadsbestuur en de Gentenaars niet genoeg zorg dragen voor het bouwkundig erfgoed.

Maar hoe zit het nu met dat bouwkundig erfgoed?

2. Onderzoek naar het Gentse bouwkundig erfgoed

Voor Groen! is het zorgvuldig omspringen met ons erfgoed altijd belangrijk geweest. Zorg voor kwaliteit, één van onze uitgangspunten, geldt ook voor onze bebouwde omgeving. Waardevolle gebouwen moeten met de nodige zorg worden benaderd en zoveel als mogelijk bewaard. Kwaliteit moet het uitgangspunt zijn. In de voorbije jaren konden wij zelf bij een aantal dossiers vaststellen dat er soms toch wat losjes wordt omgesprongen met bouwkundig erfgoed (Mariatthotel, Caermersklooster, Klooster Limburgstraat). Daarom wilden we wel eens weten hoe in deze stad, na de vermaledijde periode in de jaren zestig en zeventig, met het bouwkundig erfgoed wordt omgesprongen. Daarom gingen we zelf het Gents bouwkundig erfgoed onderzoeken.

In wat volgt krijg je een beschrijving van de gevolgde methodologie van het gevoerde onderzoek, waarop baseerden we ons en hoe pakten we het aan?

2.1. Onderzoeksbasis: de inventaris bouwkundig erfgoed

In het Europese Monumentenjaar 1975 gaf Minister Rika De Backer een aantal (kunst)historici de opdracht om een inventaris te maken van het bouwkundig erfgoed in Vlaanderen. Het werk resulteerde in de reeks *“Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen”* dat alle waardevolle gebouwen en landschappen in kaart bracht. Bedoeling van deze inventaris was vooral een basis te verschaffen om een verantwoord beschermingsbeleid te kunnen uitstippelen.

Het werk is ondertussen al meer dan dertig jaar bezig maar zou nu toch op relatief korte termijn moeten leiden tot de **vaststelling** van een officiële inventaris van het bouwkundig erfgoed door de bevoegde minister, nu Dirk Van Mechelen (Open VLD). Met deze vaststelling zullen de objecten die opgenomen zijn in de inventaris een wettelijke erkenning krijgen. Dit is belangrijk voor ons erfgoed en velen hopen dat dit een aantal positieve gevolgen zal genereren.

Een pand wordt niet zomaar opgenomen in de inventaris. De basis is veldwerk, ter plaatse panden gaan onderzoeken. Archivalisch en bibliografisch onderzoek gebeurt ter aanvulling van de typering, om de belangrijkste gebouwen in hun context te situeren en eventueel hun vroegere functie en evolutie te belichten. De selectie van het bouwkundig erfgoed gebeurt op basis van de evaluatie van het belang ervan door de historische, artistieke, industrieelarcheologische, volkskundige, wetenschappelijke of andere socioculturele waarde.

Belangrijk is dat de vermeldingen gebeuren vanuit het idee van ‘geïntegreerde monumentenzorg’. Minister De Backer stelt: *“Men heeft leren inzien welke band er bestaat tussen de grote en kleine architectuur, tussen het monument en het gehele straatbeeld, tussen het bouwkundig erfgoed en het behoud van het sociale leefklimaat van de stad.”*

2.2. Bouwen door de eeuwen heen in Gent

De boekdelen die over het Gentse bouwkundig erfgoed handelen, behoren tot de eerste werken. Het boekdeel over de kuip werd uitgegeven in 1976. In 1979 volgden dan twee boekdelen over het gebied van de 16° eeuwse stadsuitbreiding. En ten slotte volgde nog in 1983 de 19° en 20° eeuwse uitbreidingen en de fusiegemeenten. Deze boeken bewijzen dat Gent een uitgebreid en erg divers bouwkundig erfgoed bezit. Voor de hoofdgemeente Gent alleen worden niet minder dan 5700 vermeldingen opgenomen. Ter vergelijking, de hoofdgemeente Brugge telt 2700 vermeldingen.

Minister De Backer schrijft in de inleiding van het eerste Gentse boekdeel “*Gent behoort tot een van de belangrijkste monumentale steden van West-Europa. Minder homogeen dan Brugge, is haar verzameling architecturale schoonheid nochtans even indrukwekkend als verscheiden.*”

Deze vermeldingen gaan niet noodzakelijk om één gebouw of één woning. Bij sommige gaat het om meer dan één pand. Historisch waardevolle beluiken met tientallen huisjes worden telkens in één vermelding beschreven. Drie of vier identieke woningen krijgen maar één vermelding. Hoe belangrijker een woning is hoe meer kans ze heeft op een individuele vermelding.

2.3. Onderzoekopzet

Het onderzoekopzet was eenvoudig maar erg arbeidsintensief. We beperkten ons tot het gebied met als grenzen de Bijlokekaai, de Coupure, de as Begijnhoflaan-Blaisantvest en de R40. Binnen dat gebied controleerden we in totaal 1122 vermeldingen in 81 straten. Dat betekent dat we ongeveer één vijfde van alle opgenomen vermeldingen binnen dit gebied controleerden. Dit is dus een ruime steekproef waaruit zeker conclusies voor het gehele gebied mogen worden geformuleerd.

De zeldzame vermeldingen van gebouwen na 1950 werden niet gecontroleerd.

In de verschillende gebieden controleerden we steeds vermeldingen in minimum een tiental straten. Op deze manier vermeden we dat één groot bouwproject zou leiden tot vertekeningen.

		Vermeldingen	straten
gebied 1	Ham-Macharius- Heirnis	185	18
gebied 2	Tolhuis-Rabot-Galgenberg	245	17
gebied 3	Sint-Jacobs-Kuip	231	16
gebied 4	Kouter-Zuid	211	20
gebied 5	Nederkouter-Sint-Pieters	250	10

Bij de beoordeling hanteerden we vier categorieën:

- behouden
- licht beschadigd
- onherstelbaar geschonden
- gesloopt

Onherstelbaar geschonden betekent dat het herstel van de woning de facto enkel kan via het helemaal opnieuw bouwen van de woning. De vele, soms heel erg brutale beschadigingen van historische woningen voor winkelpuien catalogeerden we als licht beschadigd. Ook het wegnemen van ornamentering hebben we gecatalogeerd als licht beschadigd. Het idee was dat in beide gevallen een herstel in feite nog mogelijk was.

Bij de verdere verwerking hebben we de vier categorieën teruggebracht tot twee:

- behouden of licht beschadigd
- gesloopt of onherstelbaar beschadigd

3. Resultaten van ons onderzoek

In dit onderzoek hebben we ons niet toegespitst op de grote monumentendossiers. Niet dat het altijd helpt, maar dergelijke dossiers krijgen meestal wel aandacht. Zo hadden we recent bijvoorbeeld het Circus Mahy, het hotel Vanden Meerssche aan de Zandberg, het STAM op de Bijlokesite, stuk voor stuk dossiers met redelijk wat aandacht en soms zelfs het nodige debat.

Bij ons onderzoek ging het dus veeleer om de basis, de context van de historische stad. Een historische stad wordt niet alleen gemaakt door de monumenten maar ook door de kleine architectuur, het straatbeeld, door hun samenhang met de bebouwde omgeving.

We kunnen 4 grote conclusies trekken uit de resultaten van het onderzoek.

- Een kleine 20% van het bouwkundig erfgoed ging de laatste dertig jaar verloren.
- Er wordt geen rekening gehouden met de ouderdom van de gebouwen
- Ook merkwaardige gebouwen verdwijnen
- Andere, kleinere fenomenen versterken de aantasting van het bouwkundig erfgoed

3.1. De aantasting van het bouwkundig erfgoed in Gent

Belangrijkste conclusie van ons onderzoek is dat in Gent aan een vrij hoog tempo bouwkundig erfgoed verloren gaat. De kaalslag is niet gestopt na de jaren zeventig. Van de 1122 gecontroleerde vermeldingen zijn er niet minder dan **204 (!)** gesloopt of onherstelbaar geschonden. Dit is 18,18% van het aantal vermeldingen. Met andere woorden, in amper dertig jaar tijd zijn we bijna één vijfde van wat werd omschreven als bouwkundig erfgoed verloren.

gebied	Steekproef	aantal vermeldingen	gesloopt of onherstelbaar geschonden	behouden of te herstellen	slooppercentage
1	Ham-Macharius- Heirnis	185	32	153	17,30%
2	Tolhuis-Rabot-Galgenberg	245	50	195	20,41%
3	Sint-Jacobs-Kuip	231	36	195	15,58%
4	Kouter-Zuid	211	36	175	17,06%
5	Nederkouter-Sint-Pieters	250	50	200	20,00%
		1122	204	918	18,18%

(in bijlage 1 vindt u ook: de cijfers per straat)

Het is opvallend hoe de cijfers in alle deelgebieden rond die 18,18% hangen. Er zijn dus geen grote verschillen tussen de gebieden die we hebben onderzocht. Het laagste cijfer vinden we in het gebied Sint-Jacobs-Kuip (15,58%). Het hoogste cijfer vinden we in het gebied Tolhuis-Rabot-Galgenberg (20,41%).

Dat deze cijfers in de verschillende gebieden gelijklopend zijn wijst er op dat dit een algemene evolutie is, dat er een dynamiek is waar alle gebieden onderhevig aan zijn. Het betekent ook dat deze 'sloopdynamiek' niet afhankelijk is van één of meer eenmalige projecten. Dit wordt bevestigd door het gegeven dat slechts 19 van de 81 straten na 30 jaar 'ongeschonden' zijn. Minder dan een kwart dus. We moeten daarbij rekening houden met het feit dat sommige van die 19 'ongeschonden' straten wel al ernstig verminkt werden in de jaren 60 en 70 (bvb. de Kouter)

3.2. Ook zeer oude gebouwen worden gesloopt

Gent is een middeleeuwse stad en daar zijn heel wat sporen van overgebleven, maar we kunnen er niet omheen dat een groot deel van het waardevolle Gentse patrimonium dateert uit de 19^e eeuw. Wat het bouwkundig erfgoed betreft zijn gebouwen uit de 18^e eeuw en vroeger een relatief beperkt deel hiervan. In onze steekproef vertegenwoordigen gebouwen uit de 18^e eeuw en vroeger 23,17%.

Bijna twee derden van de gecontroleerde gebouwen (vermeldingen) verwijzen naar de 19^e eeuw. De rest uit de eerste helft van de 20^e eeuw waarbij vooral de interbellumarchitectuur interessant was.

We hadden in feite verwacht dat er meer zorg zou zijn voor de oudste gebouwen. Deze gebouwen zijn zeldzamer dus lijkt het logisch dat een krachtig beleid rond bouwkundig erfgoed er voor zorgt dat we spaarzamer omspringen met die heel oude gebouwen.

Dit zou zich dan moeten uiten in significant lagere sloopcijfers voor de gebouwen uit de 18^e eeuw en vroeger.

eeuw	aantal vermeldingen	gesloopt of onherstelbaar geschonden	behouden of te herstellen	aantal vermeldingen tov totaal	aantal gesloopt tov totaal aantal gesloopt	percentage gesloopt uit eeuw
16	19	4	15	1,69%	1,96%	21,05%
17	65	11	54	5,79%	5,39%	16,92%
18	176	31	145	15,69%	15,20%	17,61%
19	720	130	590	64,17%	63,73%	18,06%
20	141	28	113	12,57%	13,73%	19,86%
-	1	0	1	0,09%	0,00%	0,00%
	1122	204	918	100,00%	100,00%	

Uit deze resultaten kunnen we afleiden dat er in de *sloopdynamiek* geen rekening wordt gehouden met de ouderdom van gebouwen. Het is bijna merkwaardig hoe het aantal gesloopte gebouwen uit de 18^e eeuw of vroeger quasi gelijk is aan hun aandeel in de steekproef. In de steekproef waren er dus 23,17% vermeldingen die verwezen naar de 18^e eeuw en vroeger. In het aantal verdwenen vermeldingen is hun aandeel 22,55%.

Gebouwen uit de 16^e of 17^e eeuw maken relatief gezien dus evenveel kans om gesloopt te worden als gebouwen uit 20^e eeuw. Dit is een erg belangrijke vaststelling. Het is een aanwijzing dat er bij het slopen quasi geen beleid is om zeldzaam materiaal uit het verleden te bewaren. Ouderdom of historische periode zijn blijkbaar geen criteria om al dan niet een sloopvergunning toe te staan.

In bijlage 2 vindt u een aantal voorbeelden van 'verdwenen' vermeldingen verwijzend naar de 18^e eeuw of vroeger.

3.3. Merkwaardige gebouwen onder de sloophamer

Monumentale historische gebouwen en vooral erkende monumenten hebben natuurlijk iets minder kans dat ze onverhoeds onder de sloophamer verdwijnen. Toch zien we in Gent nog regelmatig dergelijke gebouwen verdwijnen. Het is niet de bedoeling dat we met ons onderzoek hierop focussen maar toch enkele voorbeelden.

Het **Coliseum of het 'grand palais Valentino'** werd gesloopt omwille van het foeilelijke Urbiscomplex. Een ontwikkeling waar zelfs Frank Beke nu van zegt dat het een vergissing was.

En van iets recentere datum:

De gebouwen van het Stedelijk Kunstinstituut aan de Rode Lijvekensstraat bestonden uit bewaarde delen van het **klooster en godshuis voor boetvaardige zondaressen**. Dit klooster werd gesticht in het begin van de 16^e eeuw door zusters Magdalenen of penitenten ook zogenaamde "Filli-Dieuzen". De overgebleven vleugels uit de 16^e en 17^e eeuw moesten plaatsmaken voor een ondergrondse parkeergarage.

Het **neogotische klooster van de Grije Zusters** was geen grote architectuur maar schakelde zich stedenbouwkundig wel in, in de omgeving. Volgens de betrokken minister had de kloosterkapel op zijn minst enige monumentale waarde. Het werd gesloopt en vervangen door een vrij banale nieuwbouw.

3.4. Versterkende fenomenen

Het bouwkundig erfgoed wordt niet enkel aangetast door het verdwijnen van gebouwen. Er zijn nog tal van fenomenen die de aantasting versterken.

Schaalvergroting: Op heel wat plaatsen wordt het slopen van een aantal woningen gevolgd door een opvallende schaalvergroting. Verschillende percelen worden samengevoegd om er één gebouw te bouwen. Meestal zijn deze gebouwen ook een stuk hoger dan de omliggende bebouwing.

De relatie van dergelijke gebouwen met de omliggende bebouwing is helemaal anders. De samenhang gaat dikwijls verloren.

De vrij recente ontwikkelingen aan de Visserij zijn hiervan typische illustraties.

Banale en pronkerige architectuur: Er zijn in Gent in de voorbije jaren meer dan voldoende voorbeelden neergezet van goedkope, bijna minderwaardige architectuur.

Voorbeelden genoeg: de Koepoortkaai, de Zilverenberg, de Kuiperskaai, de Walpoortstraat, de Limburgstraat.

En wat dan wel kwaliteiten heeft valt dikwijls te veel op. Moderne architectuur heeft al te dikwijls de neiging om te willen pronken of op te vallen.

Nochtans stelt toparchitect Aldo Rossi: *"In order to be significant, architecture must be forgotten."*

Het is daarom dat de architectuur die in de plaats komt van bouwkundig erfgoed – gebouwen met een zekere kwaliteit dus - heel zelden die kwaliteit overstijgt. Dat heeft, wat ons betreft weinig te maken met nostalgie. Hedendaagse architectuur moet in een levende stad absoluut mogelijk zijn, maar wel met de nodige samenhang. Nu zie je dat nieuwe gebouwen gewoon geen enkele rekening houden met ritmiek of met vormtaal.

Ook hier genoeg voorbeelden.

Verdergaande gevelverminking in winkelstraten: Het is een oud zeer maar de winkelpuien in de winkelstraten getuigen van weinig of geen respect voor het bouwkundig erfgoed. Er is in zeer veel gevallen geen enkele binding tussen de winkelpui en de andere bouwlagen.

Ornamenten verdwijnen: Een ander opvallend gegeven uit het onderzoek is het verdwijnen van vele ornamenten. Bij heel wat huizen die worden gerenoveerd, zien we dat de gevel verarmt. Gevels worden onoordeelkundig gedecapeerd, imitatiebanden verdwijnen, rondboogvensters worden rechthoekig en vensteromlijstingen worden weggekapt. Ook dit is een verarming van het bouwkundig erfgoed.

Ook **façadisme** blijft een veel voorkomend probleem. Het is net alsof de interieurs mogen worden weggehaald als de gevels maar blijven staan. In Gent zijn er de voorbije jaren tak van voorbeelden hiervan. Nu is er de ontwikkeling aan de Kouter. Voorheen was er al het Mariotthotel, Sofitel en de Sint-Michielsparking.

Er moeten dan ook politiek de nodige maatregelen genomen om de komende dertig jaar niet opnieuw 20% van ons bouwkundig erfgoed te zien verdwijnen. Daarom doen we volgende voorstellen.

4. Voorstellen

De kaalslag van het Gents bouwkundig erfgoed is dus zeker niet gestopt na de jaren zestig en zeventig. Wat wel veranderde is hoe men kijkt naar het bouwkundig erfgoed. Het respectloos neerhalen zonder enige schroom is misschien gestopt, maar het slopen gaat wel verder. 1 op 5 gebouwen uit ons waardevol patrimonium verdween de voorbije dertig jaar. Soms voor zinvolle projecten maar soms ook niet. Laat ons dan ook het idee dat de aantasting van het bouwkundig erfgoed gestopt is, echt feit doen worden.

In het algemeen kunnen we stellen dat het beleid rond het bouwkundig erfgoed nu te fragmentair is, er is te weinig oog voor het geheel. Er moet een geïntegreerd beleid op vlak van bouwkundig erfgoed en architectuur worden gevoerd waar kwaliteit de norm is. Daarom doen we volgende beleidsvoorstellen.

1. De **geactualiseerde inventaris van het bouwkundig erfgoed** moet worden gebruikt als beleidsinstrument. Wat in deze inventaris wordt opgenomen moet worden beschouwd als waardevol en dus met de nodige zorg behandeld. De inventaris moet de basis vormen voor een erkenningsprocedure als stedelijk monument en de nodige ontwikkelplannen voor bouwkundig erfgoed (zie verder).

De inventaris moet ook de basis zijn om bouwvergunningen te beoordelen. Uitgangspunt moet zijn dat de bouwheer vooraleer te kunnen slopen of ingrijpend te wijzigen moet aantonen dat er een kwalitatieve meerwaarde kan worden gegarandeerd.

2. Om dit te begeleiden is een heropstart van de **commissie monumenten en architectuur** absoluut aangewezen. In deze commissie kunnen een aantal specialisten samen met een aantal politieke waarnemers de discussie aangaan over hoe we moeten omgaan met ons bouwkundig erfgoed. De specialisten worden vanzelfsprekend geslecteerd o.b.v. hun specifieke competenties. Het is erg jammer dat het paarse stadsbestuur deze

commissie heeft laten teloor gaan. Dit was niet alleen de oudste commissie van de stad – erfgoed als het ware – maar ze functioneerde ook goed.

3. Daarenboven moet de **dienst architectuur** meer armslag krijgen. Deze dienst wordt sinds haar oprichting eerder stiefmoederlijk behandeld en krijgt nu amper 40.000 euro werkingskosten toebedeeld. Het is nu ook helemaal niet duidelijk welke plaats deze dienst zal kunnen innemen.

4. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2006 namen wij als enige partij het idee van een Gents **bouwmeester** op in ons verkiezingsprogramma. Deze bouwmeester zou het sluitstuk moeten zijn van een goed draaiende architectuurdienst. Zijn belangrijkste taak moet erin bestaan het bewaken van een kwaliteitsvolle architectuur. Hij moet als het ware het overzicht bewaren voor de ganse stad, vertrekkende vanuit monumenten en landschapszorg. Het idee van een stadsbouwmeester werd onlangs overgenomen door schepenen Temmerman.

De stadsbouwmeester en de dienst architectuur moeten proberen architecten mee te krijgen in een streven werken in de context van de stad, weg van de spektakelarchitectuur en weg van de historiserende architectuur. Zij moeten streven naar een hedendaagse architectuur die zich zelfbewust maar bescheiden inschakelt in de omgeving. Het gaat er om mee een vormentaal en een ritmiek te ontwikkelen die de bestaande omgeving niet bruuskeert maar net versterkt.

Wie belang hecht aan bouwkundig erfgoed moet ook bereid zijn om het bouwkundig erfgoed voor de toekomst te bouwen. Het gaat er dus ook om kwaliteitsvol en duurzaam te bouwen weg van de architecturale waan van de dag.

5. Naast de beschermde monumenten, die vanuit het Vlaamse niveau worden ondersteund qua renovatie en behoud, is het ook aangewezen om op het niveau van de stad Gent een meer doordacht beleid te ontwikkelen op het gebied van de bescherming van merkwaardige en historische gebouwen. Dit gebeurt nu teveel dossier per dossier. Groen! is voorstander dat het stadsbestuur een **erkenningsprocedure als stedelijk monument** ontwikkeld. De erkenning wordt gekoppeld aan toelagen en het afsluiten van een beheersovereenkomst inzake restauratie, onderhoud en gebruik.

6. Het lijkt ons aangewezen om een **geactualiseerde lijst** op te maken van mogelijke monumenten en stadsgezichten.

7. Op het vlak van **bouwkundig erfgoed** worden **ontwikkelplannen** opgemaakt. Deze ontwikkelplannen formuleren richtlijnen en voorwaarden bij renovatie en herbestemming van historische waardevolle panden. Men zou dus als het ware het Gents bouwkundig erfgoed als geheel in kaart moeten brengen en gieten in ontwikkelingsplannen. Zo kan een consistent beleid worden gevoerd dat verder gaat dan individuele dossiers. Kwaliteit moet voorop staan in die plannen. Zo kan men vertrekken vanuit buurten en het bouwkundig erfgoed meer als geheel bekijken.

8. Ten aanzien van de fouten uit het verleden wordt gekeken hoe een **herstelbeleid** op poten kan worden gezet. Wat kan moet worden rechtgetrokken. Denken we bijvoorbeeld aan de vele verbouwde winkels die prachtige gevels verknoeiden. Vooral wat betreft de kleine

aantastingen kan nog het één en het ander worden hersteld. Ook dit herstelbeleid moet in de voorgestelde ontwikkelplannen worden opgenomen. Om dit alles haalbaar en betaalbaar te maken zou men wijk per wijk kunnen aanpakken.

Filip Watteeuw, Groen! fractievoorzitter, 0479 27 57 86

Bram Vandekerckhove, Groen! gemeenteraadslid, 0486 31 74 49

Bijlage 1

	straat	aantal vermeldingen	gesloopt of onherstelbaar geschonden	behouden of te herstellen
G1	Blekerijstraat	12	1	11
G1	Bomastraat	3	0	3
G1	Dampoortstraat	17	1	16
G1	Fievéstraat	8	4	4
G1	Godshuishammeke	7	1	6
G1	Groenbrugstraat	3	0	3
G1	Ham	18	5	13
G1	Huidevetterken	1	1	0
G1	Joremaaie	1	0	1
G1	Karel Mirystraat	3	0	3
G1	Kongostraat	11	1	10
G1	Moestuinstraat	1	0	1
G1	Nieuwland	20	2	18
G1	Van Caeneghemstraat	3	0	3
G1	Ferdinand Lousbergskaai	20	4	16
G1	Schoolkaai	5	2	3
G1	Visserij	44	8	36
G1	Voorhoutkaai	8	2	6
	totaal G1	185	32	153
G2	Dobbel Slot	7	7	0
G2	Fratersplein	3	0	3
G2	Kartuizerlaan	6	2	4
G2	Molenaarstraat	24	4	20
G2	Rodelijvekensstraat	9	1	8
G2	Sluizeken(straat)	18	2	16
G2	Tichelrei	6	5	1
G2	Tolhuislaan	5	2	3
G2	Vogelenzang	4	3	1
G2	Casinoplein	5	0	5
G2	Holstraat	33	9	24
G2	Hoogstraat	69	6	63
G2	Marialand	3	1	2
G2	Peperstraat	22	1	21
G2	Rasphuisstraat	12	3	9
G2	Theresianenstraat	13	0	13
G2	Wispelbergstraat	6	4	2
	totaal G2	245	50	195
G3	Apostelhuizen	11	8	3
G3	Belfortstraat	25	6	19
G3	Bij Sint Jacobs	18	0	18
G3	Houtbriel	10	2	8

G3	Jules de Vigneplein	2	0	2
G3	Kalvermarkt	7	4	3
G3	Keizer Karelstraat	25	3	22
G3	Koepoortkaai	7	3	4
G3	Krommewal	1	0	1
G3	Nieuwpoort	23	3	20
G3	Ottogracht	21	2	19
G3	Sint-Jansdreef	12	1	11
G3	Steendam	31	2	29
G3	Sint-Jacobsnieuwstraat	21	1	20
G3	Vlasmarkt	10	0	10
G3	Zilverenberg	7	1	6

Totaal G3 **231** **36** **195**

G4	Bennesteeg	10	2	8
G4	Brabantdam (mid)	21	2	19
G4	Gouvernementstraat	12	4	8
G4	Heilige Geeststraat	5	2	3
G4	Hornstraat	7	0	7
G4	Korte Dagsteeg	13	1	12
G4	Korte Kruisstraat	3	3	0
G4	Korte Meer	12	0	12
G4	Kouter	12	0	12
G4	Kuiperskaai	3	2	1
G4	Lange Kruisstraat	7	1	6
G4	Laurentplein	6	2	4
G4	Limburgstraat	14	5	9
G4	Mageleinstraat	21	0	21
G4	Oude Scheldestraat	3	2	1
G4	Sint-Niklaasstraat	15	1	14
G4	Vlaanderenstraat	19	2	17
G4	Vogelmarkt	5	1	4
G4	Voldersstraat	17	0	17
G4	Wilsonplein	6	6	0

totaal G4 **211** **36** **175**

G5	Bagattenstraat	12	5	7
G5	JB Guinardstraat	6	0	6
G5	Jeruzalemstraat	10	2	8
G5	Ketelvest	11	4	7
G5	Kortrijksepoortstraat	62	14	48
G5	Nederkouter	39	7	32
G5	Pollepelstraat	7	0	7

G5	Savaanstraat	34	6	28
G5	Sint-Pietersnieuwstraat	52	9	43
G5	Walpoortstraat	17	3	14
	totaal G5	250	50	200

Bijlage 2

Enkele voorbeelden van 'verdwenen' vermeldingen

Sint-Pietersnieuwstraat Nr. 15, 17. Breedhuis van twee bouwl. en zeven trav., met zadeldak (Vlaamse pannen). Empire getinte, bepleisterde lijstgevel met rondboogvormige bovenvensters voorzien van booglijsten op imposten, vlg. archiefstukken aanpassing van 1838 van oudere kern. Nr. 15 mogelijk zelfs opklimmend tot XVII, nl. met behouden achterpuntegevel. Later aangepaste muuropeningen op de benedenverd., nr. 15 met houten XIX-winkelpui. Breed hoofdgewel met gelede architraaf, onversierd hoofdgewel en kroonlijst op klossen.

Molenaarsstraat Nr. 41. Onderkelderd dubbelhuis van twee bouwl. en drie trav., onder r. afgewolfd zadeldak (mechanische pannen), vermoedelijk opklimmend tot XVII. Vlg. archiefstukken in 1829 aangepaste voorgevel: verankerde en bepleisterde lijstgevel op beschilderde plint met twee keldergaten. Rechth. vensters en vleugeldeur. Onversierd hoofdgewel met kroonlijst op klossen.

Sint-Pietersnieuwstraat Nr. 178. Hoekhuisje van twee trav. en twee bouwl. onder zadeldak (n // straat, pannen), uit XVI-XVII. Oorspronkelijk een geheel met nr. 180; vlg. archiefstukken werden de originele vensters en deuropening in 1816 gewijzigd in de huidige en werd de woning verdeeld in twee huizen. Verankerde, bepleisterde en beschilderde lijstgevel van twee trav. met rechth. muuropeningen. Deuropening in XX verplaatst naar de hoek die daartoe op de benedenverd. afgeschuind werd. R. zijgevel, bepleisterde bakstenen puntegevel met muurverlechtingen en rechth. vensters.

Holstraat Nr. 76. Diephuis van twee trav. en twee bouwl. afgedekt met een afgewolfd zadeldak (Vlaamse pannen), daterend uit XVII(?), aangepast in de loop van XIX. Gecementeerde lijstgevel met rechth. muuropeningen. Vermoedelijk oorspronkelijk een topgevel. Houten winkelpui met zijdeur. Gecementeerde achterpuntegevel.

Hoogstraat Nr. 76. Trapgevel (8 tr. + topstuk) van drie trav. en twee bouwl. met zadeldak (pannen), daterend uit XVI; bepleisterd en aangepast in XIX B, winkelpui in Art Decostijl van ca. 1930. Rechth. vensters, voormalige kruiskozijnen, zoldervenster met ijzeren XIX-leuning. Behouden waterlijsten in geveltop. L. zijkant voorzien van klimmende dakkapel.

Lange kruisstraat Nr. 4. Heden z.g. "Middenstandshuis", door Karel van der Cruyssen (1874-1955) opgericht in begin XX (?) (cf. huldeplaat). In zijn huidige vorm: breedhuis van tien trav. met twee bouwl. doch bestaande uit een oudere kern (XVIII) van vijf trav. (r.) onder zadeldak (leien) met haakse vleugel vermoedelijk deel uitmakend van het z.g. "kapittelhuis" en vijf r. trav. van oorspronkelijk een bouwl. in de jaren 1960 verhoogd met een bouwl. onder platdak.

Bakstenen lijstgevel boven een natuurstenen plint, horizontaal geleed door een arduinen puilijst en geritmeerd door geblokte pilasters en twee oorspronkelijke risalieten (zesde en tiende trav.).

Lichte getoogde vensters voorzien van arduinen lekdrempels en verdiepte panelen met festoenen in de XVIII-vleugel. Haakse vleugel met twee bouwl. en oorspronkelijk negen trav. met behouden bepleisterde en beschilderde bovenverd. (begane grond dichtgebouwd),

gemarkeerd door een middenrisaliet met bekronend driehoekig fronton (drie trav.).

GEHALVEERD

Walpoortstraat Nr. 4. Hoekpand met de Ketelvest. Bepleisterde voorgevel met klokgevel van vier trav. en twee bouwl. onder zadeldak (pannen), vlg. archiefstukken van 1733. Verbouwde begane grond met eind-XIX houten winkelpui met aflijnende kroonlijst. Rechth. bovenvensters met doorlopende onderdorpels. Twee gekoppelde vensters in geveltop, begrensd door voluutvormige vleugelstukken rustend op geblokte postamenten; bekronend driehoekig fronton. Afgekante hoek van zandsteen en verankerde bepleisterde zijgevel van zeven trav. waarvan de drie r. trav., heden Ketelvest nr. 30, in 1830 tot woning verbouwd werden met centraal dakvenster met tuitgeveltje.

Visserij Nr. 6, 7. rijhuisjes van twee bouwl. en ieder twee trav., met zadeldak (Vlaamse pannen), uit XVIII B. Onversierde, bepleisterde en verankerde lijstgevel met rechth. muuropeningen.